

ZEZEN LARRUA (Jarraipena)

(S. *Espiriu-ren* La pell de brau
Otsalarrek euskaratua).

VII

Gure aitonek begiratu zuten,
urte asko dela,
zeru hau
neguko, altu eta tristean,
eta bertan irakurri zuten
babes eta atsedeen ezaugarri bitxia.
Eta ibiltarietarik zaharrenak
seinalatu zuen
bere agintari makila luzearekin,
besteei erakutsiz,
eta gero alor hauek adierazi zituen
esanaz:
—Benetan hemen pausatuko gara
Golah-eko
bide guzien hedaduran.
Benetan hemen
ehortziko nauzute.

Eta baitere ehortziak izan ziren,
banan bana, Sepharad-en,
berakin iritsi ziren guziak,

eta beren seme eta beren billoba,
gureganaino.

Zeren askok bai dakigu
oraindik sakabanatuak gaudela
Golah-eko

haizean eta erromesean.

Baina ia ez dugu nahi gehiago negarrik
tenploatik,
ezta ere oroitzapenezko sufrimendurik
gure hiriaz.

Horregatik, noizbait norbait,
berandu batean, hurbiltzen da
jarrera zorrotzez
galdezka:

«Zergatik gelditzen zerate hemen,
odolez beteriko
herri latz eta lehor hontan?
Hau ez bait da egiazki
aurkitu ditzakezuten alorrik hoberena
Golah-eko
denboraren frogantza
luzea zehar»,
guk irripar arinez
guraso oroitza dakartzagu
ihardespen soilez diogularik:
—Gure ametsean, bai.

VIII

Ez gehiago negarrik tenploaz
lurreratu zenez gero.
Mendebaldera espero zaituzte
itsas-bideak libreki.

Erregeren arkulari, kantak
ez dira gehiago intonatuko
hesi altuaren gainetik: izan bitez
oroitzatik salbatuak.

Begiradak eroaten dute
hiriko zerua.

Begietan, arrazoi ilunak
amets argiak ikasten.

Jaun leinuen
eskaleak haizez
milaka urtez sakabanatuak
iritsi ginen Sepharad-era.

Zenbat maitatzen dugun
ogi lazdun luberria
aho zaharrei ematen diena
beti odol gustua!

IX

Lehorra ereinaz
odol soilez
beterik den lurrian.

Ildoetan arduratsu
esku nekatuegaitik,
lehen hegaldia da
egunsentiko hegaztiena.

Busti Sepharad
bere ur egarri handian
ogi gose esekaitza.

X

Ogia erostean saltzen badizute
igeltsu tintatua,
hortzak, marraskatzean,
puskatuko zaizkitzu.

Zure saminak barre eragingo dio
irinaren eta
karearen tokia
ezagutzen duen gizonari.
Ahultzen zare, gizentzen
duzun artean
faltsukeriaz saltzen
zituen lapurra.
Morroia paseatzen da
zaldiz
orain oinhutsik
dabilen
printzearenean.
Eskumakilaz neurtzen du
buru eta bizkar
galtzen duen ugazabarena,
beti isil,
duintasunaren
azken hondakineraino.
Jauna, nola jasan zezake?
Eta bufoiak
ez daki
jaisteko ordua denik?

Arrisgukoa da sinestea
—gorraren iruzur
erraza— ez dira pilpiratzen
benetan
larri-mina, nahaspildua,
gaixo gizaxoa
zeini mantak eta arropak
odolez beterik
erruduntzat ixuriz
hobiratu zutenez.
Entzun zazu nola mintza dizun
hizotzezko abotsak,
esperantza katibatua,
tik-tak ahulez:
erlojuaren azken bihotzik
ez da inoiz gelditzen.

XI

Taupada ahulez dabil denboraren
bihotza eta barruan izenordeen
tranpa hertsira gidatuz garamatza
Gu noizbait gara zu,
kasik behinerez bera eta beti ni,
pausarik gabe berresaneratzen didate
presondegiko lehen hitza.
Eta igarotzen gara zubi soilez elkargana
begirada hotz izugarri honen
begi huts geldituztatik,
lerroz jarriak ezer-ezaren aurrekaldean,
gauaren azken iturria
itotzea bukatu den artean
eta ur tanto bat ere ez zaio jario
Sepharad-eko ezpain lehorreri.

XII

Ez al dakizu iturriak urik
ez emateko eginak direla
eta etxeak hotz
osasungarriagoa sentiarazteko,
eta trenak eta bideak
merezimendu neurrien euskarri
arruntasunaren zorionerako?
Euririk inoiz egin nahi ez duenez,
jakina ba argirik ez dagoela,
eta diruz ez duzu erosterik
ezer behar duzunik eta iraunkor behar duzunik,
sarrera baizik
jai egunetan footbailerako
edo utziezinezko korrida nazionalerako.
Hala ere, elohim-ak afariketan
jostatzen diren artean,
zu, hain humil eta sufritua
kontsolatzen zara

banan-bana irentsiz
hitz sendoak,
entzungarrienak, teinkatuak,
laudoriozko hitzak
kasik doharik eskaintzen dizkitzutenak
egunkarietan.
O!, eliku salda, pozak
zartaginean frejituriko letra inprimatuan
ez olio eta ez su!
Gero, zeharo aseturik eta bularra
garbitu duzularik, eguneko ihardunaldia burutzean,
beti aukerako txuontzi diren
Sepharad-eko kale leunetan,
loak hartuko zaitu, Jainkoari eskerrak emanaz
gogoeta nekezetan, filosofo jator,
egun bat gutiago falta dela heriotzarako.